

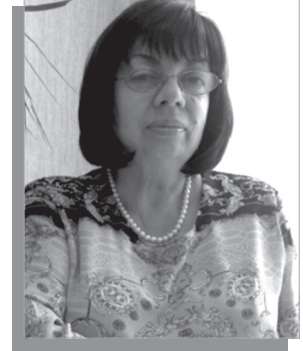
ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2024-58-3-6>
УДК 338.24.024:658.114.5

О. С. МАРЧЕНКО

докторка економічних наук, професорка,
професорка кафедри фінансового права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків
e-mail: o.s.marchenko@nlu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4761-9620>
Scopus Author ID: [https://www.scopus.com/
authid/detail.uri?authorId=56835379300](https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56835379300)

КОРПОРАТИВНА БЕЗПЕКА БІЗНЕСУ: ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ У КОНТЕКСТІ СИСТЕМОГО ПІДХОДУ¹

У статті розкрито економічні характеристики корпоративної безпеки бізнесу, що є концептуальною основою системного підходу до аналізу її багатоаспектної сутності. Обґрунтовано, що за економічним змістом корпоративна безпека бізнесу – це захищеність притаманних усім його організаційно-правовим формам економічних корпоративних відносин між бізнесом та його стейкхолдерами з приводу обміну ресурсами та різними формами вигоди. Визначено економічну складову змісту корпоративних конфліктів як критичного стану корпоративних відносин.

Ключові слова: економічна безпека, корпоративна безпека, системний підхід, економічні корпоративні відносини, економічні інтереси та економічна поведінка стейкхолдерів бізнесу, економічні корпоративні конфлікти.

JEL Classification: D21, D23, L26, M1.

Постановка проблеми. Бізнес є об'єктом впливу внутрішніх і зовнішніх зацікавлених груп, узгодження інтересів і дій яких є завданням систем кор-

¹ Роботу виконано в межах цільової комплексної програми «Соціально-економічна модернізація України та формування інноваційної моделі розвитку» (номер державної реєстрації 0111u000961).

© Марченко О. С., 2024. Стаття публікується на умовах ліцензії Creative Commons – Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

Статтю розміщено на сайті збірника: <http://econtlaw.nlu.edu.ua>.

поративної безпеки підприємств. Деструктивні корпоративні відносини, корпоративні конфлікти суттєво обмежують можливості та спроможність підприємств здійснювати ефективну господарську діяльність, упроваджувати інноваційні проєкти, реалізовувати програми корпоративної соціальної відповідальності, забезпечувати сталий розвиток і високу репутацію бізнесу в довгостроковому періоді. Виходячи з цього, корпоративна безпека є умовою та чинником досягнення високого рівня ефективності та конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, що актуалізує її дослідження як системи цілей, структурних елементів, напрямів і заходів забезпечення захисту бізнесу шляхом формування та розвитку конструктивних корпоративних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних наукових джерелах та в публікаціях фахівців із практичного убезпечення бізнесу поняття корпоративної безпеки не отримало ще єдиного розкриття його змісту; навпаки, існують різні підходи до його визначення, серед яких слід виокремити такі:

1) порівняльний підхід на основі аналізу схожості / розбіжностей корпоративної та економічної безпеки, за яким корпоративна безпека – це:

а) економічна безпека бізнесу як сукупність її певних видів, напрямів та заходів [1–4]. Аналітик «International Security Journal» С. Бердж (S. Burge) вважає, що корпоративна безпека спрямована на підтримку конфіденційності, цілісності та доступності інформації, активів і персоналу компанії. Крім того, значна роль у забезпеченні корпоративної безпеки належить фізичній безпеці бізнесу як складової її економічної безпеки [2]. Тобто, на його думку, основними складовими корпоративної безпеки є інформаційна, майнова, кадрова, фізична безпеки як види економічної безпеки. Є. А. Давиденко (Y. A. Davydenko) ключовими аспектами корпоративної безпеки називає фізичну, інформаційну, кадрову, юридичну та фінансову безпеки, що є структурними елементами системи економічної безпеки підприємств [4]. Уважаємо, що таке ототожнення корпоративної безпеки з економічною безпекою унеможливує певною мірою розкриття специфіки її об'єктів, цілей, структурних елементів і заходів;

б) функція економічної безпеки підприємств [5]. За цим підходом ураховується функціональна специфіка корпоративної безпеки порівняно з іншими видами економічної безпеки як її спрямованість на забезпечення захищеності корпоративних відносин, запобігання корпоративним конфліктам. При цьому підкреслюється, що на забезпечення корпоративної безпеки спрямовані всі складові економічної безпеки, що є обґрунтованим. Але слід додати, що, по-перше, забезпечення корпоративної безпеки є функцією кожної складової системи економічної безпеки підприємства як сукупності виробничої,

інформаційної, фінансової, ринкової та інших видів безпеки бізнесу. По-друге, система корпоративної безпеки бізнесу є поліструктурною, має власну структуру та функції;

в) більш широке поняття порівняно з економічною безпекою, оскільки, на думку Т. Б. Щирої (Т. В. Shchyra), корпоративна безпека передбачає необхідність виконання більшого кола завдань [6, 7]. Таке визначення корпоративної безпеки поєднує її характеристики як системи та функції економічної безпеки;

г) економічна безпека корпорацій, зокрема акціонерних товариств [8]. За таким підходом поза увагою дослідників залишаються проблеми захисту інтересів власників унітарних підприємств, наприклад убезпечення відносин власника, найманих працівників, управлінців приватного підприємства, запобігання конфлікту їх інтересів;

2) процесно-управлінській підхід: корпоративна безпека – сукупність управлінських процесів і заходів забезпечення безпеки корпоративних відносин. У цьому аспекті корпоративна безпека – це функція корпоративного управління та кризового менеджменту підприємств. На думку С. Берджа, важлива частина корпоративної безпеки полягає в управлінні ризиками безпеки, при цьому її слід розглядати як ключову операцію [2]. Віце-президент компанії «SK Security», яка є провідною в українській індустрії безпекових послуг та захисту бізнесу, В. Панчак (V. Panchak) вважає, що корпоративна безпека – це структурована сукупність заходів і дій, що об'єднує в собі основні методи та принципи, а також необхідні для компанії напрями безпеки, що впроваджені у бізнес-процеси з урахуванням найкращих практик корпоративного управління [9].

Аналіз сучасних наукових джерел є підставою для висновку про багатоаспектність змісту корпоративної безпеки, що актуалізує системний підхід до дослідження її сутності, напрямів, функцій, складових і заходів. Як справедливо підкреслює О. В. Сонюк (O. V. Soniuk), забезпечення безпеки у сфері підприємницької діяльності інтегрує теоретичні надбання таких галузей знань, як право, економіка, управління та адміністрування [10].

Формулювання цілей. Метою статті є розкриття основних економічних характеристик корпоративної безпеки бізнесу, що визначають концептуальні основи системного підходу до захисту корпоративних відносин і попередження корпоративних конфліктів на підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Аналіз трактувань корпоративної безпеки бізнесу на основі порівняльного та процесно-управлінського підходів дає підстави для висновків про те, що економічну та корпоративну безпеку підприємств, по-перше, поєднують:

- загальний об'єкт захисту – бізнес;
- загальна спрямованість на забезпечення ефективності, конкурентоспроможності та розвитку бізнесу в умовах зовнішніх і внутрішніх загроз та ризиків господарської діяльності;

По-друге, їх відрізняють:

- спеціальні об'єкти захисту: для економічної безпеки – це підприємство як організаційна одиниця бізнесу, що виконує його господарські функції та має різні правові форми; для корпоративної безпеки – це система відносин підприємства з групами інтересів, які мають можливість та є здатними здійснювати позитивний чи деструктивний вплив на його функціонування та розвиток;

- цілі, функції та заходи. Корпоративна безпека не є сукупністю складових економічної безпеки, її видом або функцією. Це система захисту бізнесу як об'єкта інтересів зовнішніх і внутрішніх груп впливу. Корпоративній безпеці бізнесу порівняно з економічною безпекою притаманні власні цілі, об'єкти, суб'єкти, структурні елементи та заходи. Її забезпечення здійснюється у процесі корпоративного управління, орієнтованого на оптимізацію взаємодії груп інтересів, що є умовою досягнення як їхніх цілей, так і цілей бізнесу.

Дослідження корпоративної безпеки бізнесу повинно спиратися на системний підхід, орієнтований на розкриття таких взаємопов'язаних аспектів її змісту (рис. 1):

- економічний аспект: розкриття змісту корпоративної безпеки як економічної категорії;
- функціонально-цільовий аспект: захищеність бізнесу як об'єкта інтересів зацікавлених груп впливу забезпечується системою корпоративної безпеки підприємства, що характеризується стратегією, цілями, об'єктами, суб'єктами, структурою, взаємодією елементів і заходами;
- процесно-управлінський аспект: забезпечення захищеності корпоративних відносин на підприємстві є завданням менеджменту корпоративної безпеки як складової корпоративного управління;
- результативний аспект: рівень корпоративної безпеки бізнесу характеризується результатами її забезпечення в певний період, що вимірюються як загальними показниками господарської діяльності підприємств, так і спеціальними показниками захищеності бізнесу як об'єкта корпоративних відносин.

Розгляньмо детальніше економічні аспекти та характеристики корпоративної безпеки, що дозволить на цій концептуальній основі визначити сутність і структуру, принципи організації та вдосконалення її системи на підприєм-

ствах, розкрити особливості менеджменту корпоративної безпеки, обґрунтувати підходи до оцінювання її рівня.

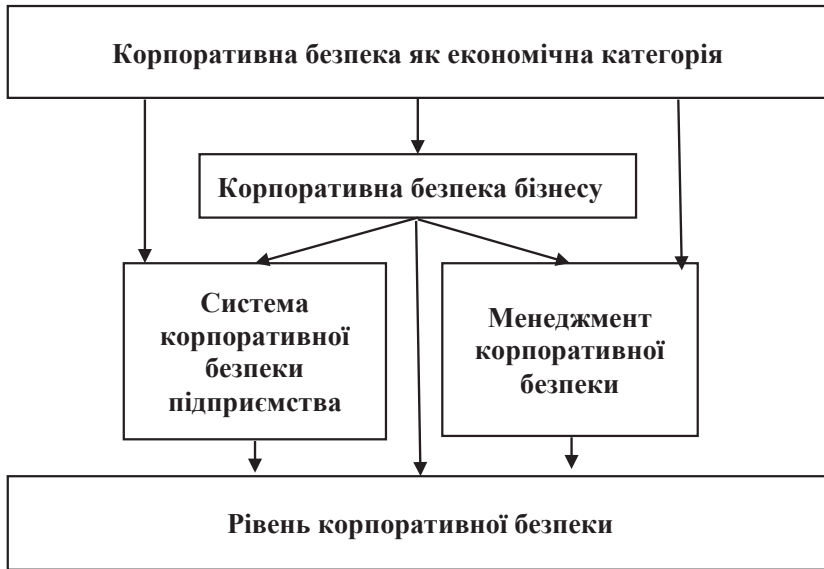

Рис. 1. Основні аспекти змісту корпоративної безпеки бізнесу

Розкриття змісту корпоративної безпеки як економічної категорії базується на визначенні ланцюжка взаємопов'язаних понять: «корпорація», «корпоративне підприємство», «стейкхолдери», «корпоративні відносини», «корпоративні конфлікти».

Корпорація визначається економічною наукою як організаційна форма підприємницької діяльності, що базується на акціонерній власності. Юридична наука визначає корпорацію як правову форму бізнесу та застосовує термін корпоративні підприємства, до яких належать господарські товариства в цілому – акціонерні, товариства з обмеженою відповідальністю та ін. [11]. У зв'язку з цим корпоративна безпека трактується як безпека корпоративних підприємств, ядро якої складає захищеність корпоративних прав та інтересів акціонерів, учасників, партнерів корпоративних підприємств.

На нашу думку, таке визначення корпоративної безпеки істотно обмежує розуміння її багатоаспектного змісту, зокрема економічного. По-перше, незважаючи на те, що унітарне підприємство за його організаційно-економічною формою є одноосібним володінням, а не корпорацією, його господарська діяльність здійснюється під впливом певних груп інтересів, отже, потребує захисту від його можливих деструктивних наслідків щодо бізнесу.

По-друге, реальними загрозами для унітарних підприємств, як і для корпоративних, є конфлікти інтересів стейкхолдерів і бізнесу, що обумовлює необхідність їх попередження та подолання, що є завданням саме корпоративної безпеки.

По-третє, корпоративна безпека спрямована не тільки на захист інтересів і прав окремої групи впливу, зокрема власників бізнесу (акціонерів, партнерів, учасників, власників приватних підприємств), а й на захист інтересів і прав інших стейкхолдерів, наприклад, працівників і менеджменту підприємств як їхніх первинних внутрішніх груп впливу.

Таким чином, забезпечення корпоративної безпеки є умовою ефективного функціонування та досягнення цілей бізнесу в різних його організаційно-економічних і правових формах.

Корпоративна безпека спрямована на захист бізнесу від загроз і ризиків деструктивного впливу його *стейкхолдерів* шляхом урахування та узгодження їхніх інтересів і дій щодо підприємства. У творі засновника теорії стейкхолдерів Р. Е. Фрімена (R. E. Freeman) «Стратегічний менеджмент: стейкхолдерський підхід» («Strategic Management: a Stakeholder Approach») визначено, що стейкхолдери – це будь-яка група або індивідуум, які можуть впливати або на яких може впливати досягнення організацією своєї мети [12]. У статті Р. Е. Фрімена та Дж. Ф. Маквеа (J. F. Mcvea) «Підхід зацікавлених сторін до стратегічного управління» («Stakeholder Approach to Strategic Management») підкреслено, що ідея зацікавлених сторін передбачає, що менеджери повинні сформулювати та реалізувати процеси, які задовольняють усіх, а не лише ті групи, які мають частку в бізнесі. Центральним завданням у цьому процесі є управління та інтеграція відносин та інтересів акціонерів, співробітників, клієнтів, постачальників, спільноти та інших груп, що забезпечує довгостроковий успіх фірми [13].

Економічна поведінка стейкхолдерів підприємства визначається рівнем та формою їхніх взаємозв'язків із ним, їхнім економічним інтересом і зацікавленістю в бізнесі, їхніми цілями та можливостями впливу на нього.

За рівнем та формою взаємозв'язків стейкхолдерів і підприємства розрізняють:

- зовнішніх стейкхолдерів – це зацікавлені групи впливу зовнішнього середовища бізнесу – споживачі, постачальники, конкуренти, органи державної влади та місцевого самоуправління та ін.;
- внутрішніх стейкхолдерів – групи інтересів внутрішнього середовища підприємства – власники, працівники, менеджмент.

Відповідно до можливостей і характеру впливу на бізнес стейкхолдери є:

– первинними групами інтересів, які мають безпосередню можливість здійснювати прямий вплив на бізнес, до яких насамперед належать внутрішні стейкхолдери;

– вторинними зацікавленими групами, вплив яких на бізнес є можливим, але опосередкованим, наприклад, це засоби масової інформації, громадські організації та ін.

Спрямованість впливу стейкхолдерів на бізнес залежить від їхніх потреб, які втілюються в їхні економічні інтереси, які визначають їхню мотивацію до певних дій, що можуть бути як конструктивним, так і деструктивним щодо функціонування та розвитку підприємства.

Економічним інтересом стейкхолдерів є різні форми економічної вигоди, очікування чи отримання якої від бізнесу спонукає зацікавлені групи впливу (зовнішні та внутрішні, первинні і вторинні) до певних дій. У цьому контексті стейкхолдери бізнесу є вигодоотримувачами від взаємодії з ним.

Вигода – це певна користь (цінність), що очікується чи отримується від бізнесу його стейкхолдерами. Її основними економічними формами є:

– ресурси – матеріальні, нематеріальні, фінансові, інтелектуальні та ін. Наприклад, економічним інтересом партнерів підприємств може бути залучення його ресурсів до спільного використання в різних проєктах – інвестиційних, інноваційних, соціальних тощо;

– доходи: для акціонерів – це дивіденди, для найманих працівників – зарплата; для інвесторів – дохід від інвестицій; для банків – відсоток за кредитами та ін.;

– корисність як певний ступінь задоволення потреб (виробничих, споживчих) покупців продукції, послуг, робіт підприємства;

– ринкові переваги для конкурентів підприємства: збільшення частки ринку, вихід у нові ринкові сегменти та ін.

Слід підкреслити:

1) пріоритетним економічним інтересом власників бізнесу (акціонерів) є його вартість, а вигодою – її зростання в довгостроковому періоді. Отже, вимогою акціонерів щодо корпоративної безпеки бізнесу є забезпечення безпеки зростання акціонерної вартості через підвищення вартості їхніх цінних паперів та отриманих фінансових вигід у вигляді дивідендів [14];

2) інтерес стейкхолдерів бізнесу не обмежується суто економічними вигодами. Цінністю для стейкхолдерів щодо їх очікувань від узаємодії з бізнесом можуть бути соціальні зв'язки, сформовані в результаті співпраці з підприємством, репутаційні надбання, позитивна громадська думка та ін. Як обґрунтовано визначає Н. І. Маєвська (N. I. Maievska), підприємство та його вигодоотримувачі є учасниками бізнес-мережі, де зв'язки між учасниками

формується не лише на основі грошово-фінансових зобов'язань, але й на вищому морально-ціннісному рівні [15];

3) стейкхолдери та взаємодія з ними є об'єктами інтересів бізнесу, тому, аналізуючи поведінку стейкхолдерів, важливо враховувати зацікавленість бізнесу щодо цінності відносин із ними.

Інтереси та дії стейкхолдерів бізнесу безпосередньо впливають на корпоративні відносини, пов'язані з функціонуванням і розвитком підприємства як цілісної господарської системи.

Корпоративна безпека спрямована на забезпечення захищеності *корпоративних відносин*, які визначаються системою економічних відносин ведення бізнесу як комерційної господарської діяльності, є їх похідною формою та мають економічні та правові характеристики.

Економічний зміст корпоративних відносин не отримав ще необхідного рівня розкриття в наукових дослідженнях. На нашу думку, його формують економічні відносини з приводу обміну ресурсів, доходів та інших форм економічної вигоди бізнесу та його стейкхолдерів (рис. 2).

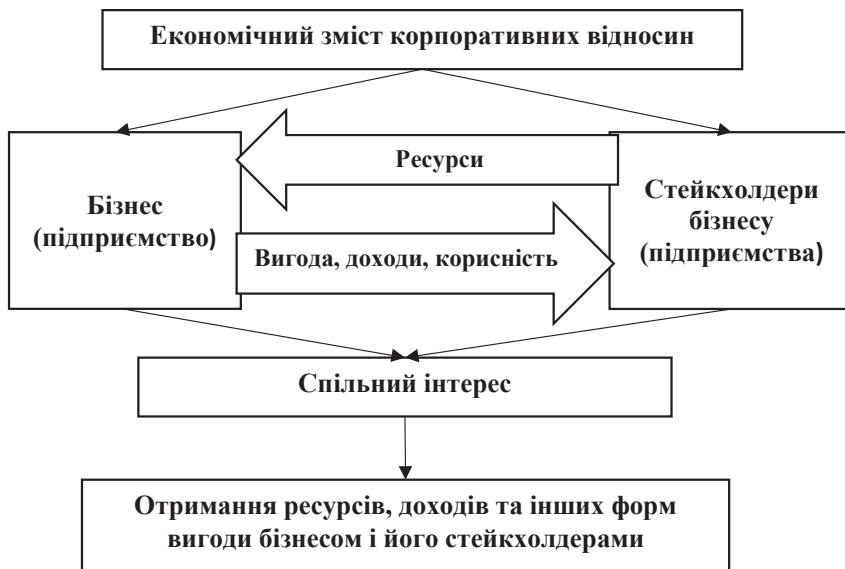

Рис. 2. Економічний зміст корпоративних відносин

Принцип обміну матеріальними та нематеріальними цінностями стає основоположним для функціонування сучасних бізнес-мереж, які є відкритими системами [15].

Слід підкреслити, що, хоча кожна група впливу має специфічні інтереси, у бізнесу та його стейкхолдерів є спільний інтерес у взаємному обміні ресурсами, у процесі якого учасники можуть отримувати вигоду, дохід, користь. Стейкхолдери є постачальниками ресурсів, необхідних для господарської діяльності підприємств та отримують від цього певні доходи та іншу вигоду. Так, акціонери, ресурси яких є джерелом власного капіталу підприємства, отримують вигоду у формі дивідендів, зростання курсу акцій та ринкової вартості бізнесу, його масштабування та транснаціоналізації; працівники, як постачальники ресурсу «праця», отримують заробітну плату, мають можливості навчання та підвищення кваліфікації, соціальний пакет, страхування; керівники, здійснюючи організаційно-управлінські функції, отримують посадові оклади, певні привілеї, професійне вдосконалення та кар'єру, соціальний і професійний імідж; покупці продукції, оплачуючи її, забезпечують підприємство фінансовими ресурсами та отримують певну користь як задоволення потреб та ін. Отже, і підприємство, і його стейкхолдери є зацікавленими учасниками руху ресурсів і доходів господарської діяльності.

Економічні корпоративні відносини тісно пов'язано з корпоративними правовідносинами з приводу:

1) корпоративних прав – прав особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) цієї організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом і статутними документами [11];

2) діяльності учасників (акціонерів, членів) корпорації в управлінні шляхом участі в загальних зборах, контролю учасників діяльності корпорації й одержання інформації про її діяльність [16].

Корпоративні правовідносини визначають можливості та механізм щодо контролю бізнесу та його результатів із боку стейкхолдерів, насамперед внутрішніх – власників (співвласників), працівників, менеджменту. Таким чином, корпоративна безпека спрямована на захист корпоративних економічних відносин шляхом формування, удосконалення та розвитку корпоративних правовідносин.

Розбіжності та суперечливість інтересів груп впливу обумовлюють дисфункції корпоративних відносин, проявами яких є порушення руху ресурсів і доходів бізнесу та його стейкхолдерів, обмеженість контролю бізнесу, захисту корпоративних прав та ін. Критичною формою дисфункцій корпоративних відносин є корпоративні конфлікти.

Суперечності інтересів і дій стейкхолдерів бізнесу призводять до *корпоративних конфліктів*, попередження та подолання яких є завданням корпоративної безпеки. Корпоративні конфлікти – це зіткнення інтересів і дій, цілей і заходів впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів бізнесу, що прямо або опосередковано впливають на його цілі, результати та перспективи. Їх основні форми відображено на рис. 3.

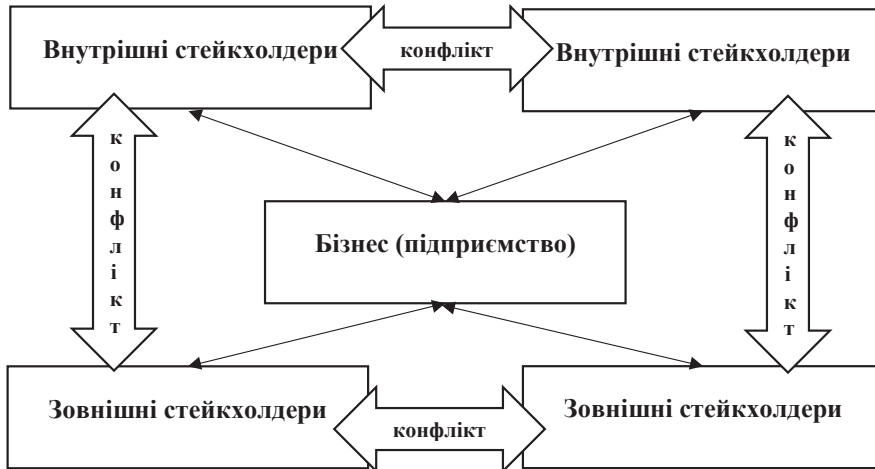

Рис. 3. Форми корпоративних конфліктів

Корпоративні конфлікти характеризуються економічними та юридичними ознаками, що є взаємопов'язаними. Юридичний зміст корпоративних конфліктів визначається як суперечності учасників (засновників, акціонерів, членів) господарської організації та/або уповноважених суб'єктів управління щодо виникнення, здійснення, зміни і припинення корпоративних прав та інтересів [17; 18]. При цьому не враховуються можливість та наслідки корпоративних конфліктів між іншими стейкхолдерами бізнесу, а також між ними та підприємством.

Економічний зміст корпоративних конфліктів визначається економічними корпоративними відносинами. Це критичний стан економічних корпоративних відносин як певні суперечності, що виникають між стейкхолдерами та бізнесом щодо обміну ресурсами та доходами (вигодами) їх взаємодії. Економічні суперечності можуть бути конструктивними, якщо є можливість узгодження інтересів і дій стейкхолдерів – учасників корпоративного конфлікту. У такій ситуації економічний корпоративний конфлікт є, у певному сенсі, рушійною силою розвитку бізнесу, оскільки зумовлює необхідність пошуків і впровадження ефективних заходів узгодження економічних інтересів стейкхолдерів

і бізнесу. Але економічні суперечності між стейкхолдерами можуть мати непереборний характер, тоді корпоративний конфлікт є фактором деструкцій бізнесу.

Висновки. Системний аналіз сутності корпоративної безпеки базується на розкритті її економічних, функціонально-цільових, процесно-управлінських і результативних аспектів і характеристик, що є взаємопов'язаними та інтегрованими в єдиний комплекс забезпечення захищеності функціонування та розвитку бізнесу в умовах загроз і ризиків, пов'язаних з інтересами та діями його стейкхолдерів. Концептуальну основу дослідження корпоративної безпеки в контексті системного підходу до її аналізу складає обґрунтування її економічної сутності.

За економічним змістом корпоративна безпека бізнесу – це захищеність притаманних усім його організаційно-правовим формам економічних корпоративних відносин із приводу обміну між підприємством та його стейкхолдерами ресурсами, доходами та іншою вигодою. Похідною формою економічних корпоративних відносин є корпоративні правовідносини, критичним станом – економічні корпоративні конфлікти, завданням менеджменту корпоративної безпеки – узгодження та інтеграція економічних інтересів і дій стейкхолдерів бізнесу.

Подальші дослідження будуть спрямовані на обґрунтування основних характеристик і структури системи корпоративної безпеки підприємства, (функціонально-цільовий аналіз), напрямів, процесів і заходів менеджменту корпоративної безпеки (процесно-управлінський аналіз) і підходів до оцінювання її рівня (результативний аналіз).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Баюра Д. Корпоративна безпека. *Енергобізнес*. 2021. №34–35. С. 1227–1228. URL: <https://e-b.com.ua/korporativna-bezpeka-1604/> (дата звернення: 01.07.2024).
2. Burge S. What is corporate security? *International Security Journal*. 2023. June 1. URL: <https://internationalsecurityjournal.com/what-is-corporate-security/> (дата звернення: 01.07.2024).
3. Погребной С., Герасимович І. Корпоративна безпека в Україні: як захистити бізнес. Короткий курс. Київ : Кінцевий бенефіціар, 2024. 336 с.
4. Давиденко Є. Корпоративна безпека на українських підприємствах в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2023. №58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-44>.
5. Калініченко Л. Л., Зіненко К. А. Стейкхолдери як фактори впливу на економічну безпеку будівельного підприємства. *Економічний простір*. 2020. №158. С. 38–45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/158-6>.
6. Шира Т. Б. Корпоративна безпека підприємств в Україні: визначення ключових загроз. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка*

- i управління*. 2018. Т. 29 (68), № 6. С. 93–96. URL: https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/29_68_6/22.pdf (дата звернення: 01.07.2024).
7. Шира Т. Б. Моделювання функціонування системи корпоративної безпеки підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 6 (17). С. 228–232. URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2019/6_17_ukr/44.pdf (дата звернення: 01.07.2024).
  8. Кріпкий А. Правове забезпечення корпоративної безпеки підприємств України. *Молодий вчений*. 2019. № 2 (66). С. 628–632. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-2-66-132>.
  9. Панчак В. Як вибудувати культуру корпоративної безпеки у компанії? URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/206649_yak-vibuduvati-kulturu-korporativno-bezpeki-u-kompan (дата звернення: 01.07.2024).
  10. Сонюк О. В. Понятійно-категоріальний апарат безпекознавства. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2021. № 4. С. 85–95. DOI: [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2021\(117\)08](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2021(117)08).
  11. Господарський кодекс України : від 16 січ. 2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 01.07.2024).
  12. Freeman P. E. *Strategic Management: a Stakeholder Approach*. Cambridge University Press, 2010. 276 p.
  13. Freeman P. E., Mcvea J. F. A. Stakeholder Approach to Strategic Managemen. *SSRN Electronic Journal*. 2001. DOI: <https://doi.org/10.2139/ssrn.263511>.
  14. Новіков В. М. Теоретичний аналіз моделей оцінки доданої вартості бізнесу. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2023. № 3. С. 91–96. URL: https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/3_2022/10.pdf (дата звернення: 01.07.2024).
  15. Маєвська Н. І. Сучасні підходи до моделювання доданої вартості: візія стейкхолдерів. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-9>.
  16. Жорнокуй Ю. М., Сліпченко С. О., Жорнокуй В. Г. Корпоративні правовідносини : монографія. Харків : ЕКУС, 2021. 248 с.
  17. Очкольда М. Г. Проблемні питання при врегулюванні корпоративного конфлікту в рамках корпоративного договору. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. Т. 1, № 82. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.1>.
  18. Сонюк О. В. Способи попередження корпоративних конфліктів як засіб забезпечення безпеки бізнесу. *Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної науки. Післявоєнна відбудова України : VII Міжнар. наук.-практ. симпозіум (м. Івано-Франківськ, 25 трав. 2023 р.)*. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/11/88.pdf> (дата звернення: 01.07.2024).

REFERENCES

1. Baiura, D. (2021). Korporatyvna bezpeka [Corporate security]. *Enerhobiznes – Energy business*, 34–35, 1227–1228. <https://e-b.com.ua/korporativna-bezpeka-1604/> [in Ukrainian].

2. Burge, S. (July 8, 2024). *What is corporate security*. <https://internationalsecurityjournal.com/what-is-corporate-security/>
3. Pohrebnoi, S., & Herasymovych, I. (2024). *Korporatyvna bezpeka v Ukraini: yak zakhystyty biznes* [Corporate security in Ukraine: how to protect business.]. Kyiv [in Ukrainian].
4. Davydenko, Ye. (2023). Korporatyvna bezpeka na ukraïnskykh pidpryiemstvakh v umovakh viiny [Corporate security at Ukrainian enterprises in the conditions of war]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 58. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-44> [in Ukrainian].
5. Kalinichenko, L. L., & Zinenko, K. A. (2020). Steikkholdery yak faktory vplyvu na ekonomichnu bezpeku budivelnoho pidpryiemstva [Stakeholders as factors influencing the economic security of a construction enterprise]. *Ekonomichniy prostir – Economic space*, 158, 38–45. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/158-6> [in Ukrainian].
6. Shyra, T. B. (2018). Korporatyvna bezpeka pidpryiemstv v Ukraini: vyznachennia kluchovykh zahroz [Corporate security of enterprises in Ukraine: identification of key threats]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Ekonomika i upravlinnia – Scientific notes of TNU named after V. I. Vernadskyi. Series: Economics and management*, 29(68), 6, 93–96. https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/29_68_6/22.pdf [in Ukrainian].
7. Shyra, T. B. (2019). Modeliuvannya funktsionuvannya systemy korporatyvnoi bezpeky pidpryiemstva [Modeling the functioning of the enterprise’s corporate security system]. *Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk – Pryazovsky Economic Bulletin*, 6(17), 228–232. http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/6_17_ukr/44.pdf [in Ukrainian].
8. Kripyki, A. (2019). Pravove zabezpechennia korporatyvnoi bezpeky pidpryiemstv Ukrainy [Legal provision of corporate security of enterprises of Ukraine]. *Molodyi vchenyi – A young scientist*, 2(66), 628–632. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-2-66-132> [in Ukrainian].
9. Panchak, V. (2021, 13 December). *Yak vybuduvaty kulturu korporatyvnoi bezpeky u kompanii?* [How to build a culture of corporate security in a company?]. https://biz.ligazakon.net/analytics/206649_yak-vibuduvati-kulturu-korporativno-bezpeki-u-kompanii [in Ukrainian].
10. Soniuk, O. V. (2021). Poniatiino-katehorialnyi aparat bezpekoznavstva [Conceptual and categorical apparatus of security studies]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo – Foreign trade: economy, finance, law*, 4, 85–95. [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2021\(117\)08](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2021(117)08) [in Ukrainian].
11. Hospodarskyi kodeks Ukrainy vid 16 sichnia 2003 roku №436-IV. (2003). [Economic Code of Ukraine dated January 16, 2003]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> [in Ukrainian].
12. Freeman, P. E.(1984). *Strategic Management: a Stakeholder Approach*. Cambridge University Press, 2010. 276 p.
13. Freeman, P. E., & Mcvea, J. F. (2001). A Stakeholder Approach to Strategic Management. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.263511>
14. Novikov, V. M. (2023). Teoretychnyi analiz modelei otsinky dodanoi vartosti biznesu [Theoretical analysis of business value added assessment models]. *Visnyk SumDU. Serii «Ekonomika» – Bulletin of Sumy State University. «Economy» series*, 3, 91–96. https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/3_2022/10.pdf [in Ukrainian].

15. Maievska, N. I. (2023). Suchasni pidkhody do modeliuvannia dodanoi vartosti: viziya steikkholderiv [Modern approaches to modeling added value: the vision of stakeholders]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 53. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-9> [in Ukrainian].
16. Zhornokui, Yu. M., Slipchenko, S. O., & Zhornokui, V. H. (2021). *Korporatyvni pravovidnosyny* [Corporate legal relations]. ECUS [in Ukrainian].
17. Ochkolda, M. H. (2024). Problemni pytannia pry vrehuliuванні korporatyvnoho konfliktu v ramkakh korporatyvnoho dohovoru [Problematic issues in the settlement of a corporate conflict within the framework of a corporate contract]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Pravo – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: Law, 1*, 82. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.1> [in Ukrainian].
18. Soniuk, O. V. (2023). Sposoby poperedzhennia korporatyvnykh konfliktiv yak zasib zabezpechennia bezpeky biznesu [Ways of preventing corporate conflicts as a means of ensuring business security]. In *Kontseptualni problemy rozvytku suchasnoi humanitarnoi nauky. Pisliavoienna vidbudova Ukrainy. VII Mizhnarodnyi naukovopraktychnyi sympozium (Ivano-Frankivsk, 25 travnia 2023 r.)* [Conceptual problems of the development of modern humanitarian science. Post-war reconstruction of Ukraine. VII International Scientific and Practical Symposium (Ivano-Frankivsk, May 25, 2023)]. <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/11/88.pdf> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 03.07.2024

Стаття пройшла рецензування: 20.08.2024

Стаття рекомендована до опублікування: 05.09.2024

O. S. MARCHENKO

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Financial Law, Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv

CORPORATE BUSINESS SECURITY: ECONOMIC CONTENT IN THE CONTEXT OF THE SYSTEMS APPROACH

Problem setting. Business is the object of the influence of internal and external interested groups, the coordination of interests and actions of which is the task of corporate security of enterprises. It actualized research as a system of goals, structural elements, directions and measures to ensure business protection through the formation and development of constructive corporate relations.

Recent research and publication analysis. In modern scientific and applied resources, the concept of corporate security has not yet received a single disclosure of its content, on the contrary there are different approaches to its definition:

– a comparative approach based on the analysis of similarities/differences of corporate and economic security;

– process-management approach, according to which corporate security is a set of management processes and measures of corporate management.

The analysis of modern scientific sources is the basis for a conclusion about the multifaceted content of corporate security, which actualizes a systematic approach to the study of its essence, directions, functions, components and measures.

Paper objective. The purpose of the article is to reveal the main economic characteristics of corporate business security, which determine the conceptual foundations of a systemic approach to the protection of corporate relations and the prevention of corporate conflicts at enterprises.

Paper main body. The systematic analysis of the essence of corporate security is based on the disclosure of its economic, functional-purpose, process-management and performance aspects and characteristics, which are interconnected and integrated into a single complex of ensuring the security of business operations and development in the conditions of threats and risks associated with interests and actions of its stakeholders.

The conceptual basis of the research of corporate security in the context of a systemic approach to its analysis is the justification of its economic essence.

Corporate security is aimed at protecting business from threats and risks of destructive influence of its stakeholders by taking into account and harmonizing their interests and actions about the enterprise. The economic interest of stakeholders is various forms of economic benefit, the expectation or receipt of which motivates interested groups to take certain actions.

Corporate security is aimed at ensuring the security of corporate relations, the economic content of which is formed by relations regarding the exchange of resources, income and other forms of economic benefit of business and its stakeholders. Economic corporate conflicts are a critical state of economic corporate relations as certain contradictions arising between stakeholders and business regarding the exchange of resources and income.

Conclusion of the research. Corporate business security in the economic sense is the protection of all its organizational and legal forms of economic corporate relations regarding the exchange of resources, income and other forms of economic benefit between the enterprise and its stakeholders. The derivative form of economic corporate relations is corporate legal relations, the critical state is economic corporate conflicts.

Short abstract for an article

Abstract. The economic characteristics of corporate business security, which is the conceptual basis of a systemic approach to the analysis of its multifaceted nature, are revealed in the article. It is substantiated that, in the economic sense, corporate business security is the protection of economic corporate relations inherent in all its organizational and legal forms between the business and its stakeholders about the exchange of resources and various forms of benefit. The economic component of the content of corporate conflicts is determined as a critical state of corporate relations.

Key words: economic security, corporate security, systemic approach, economic corporate relations, economic interests and economic behavior of business stakeholders, economic corporate conflicts.

Article details:

Received: 03 July 2024

Revised: 20 August 2024

Accepted: 05 September 2024

Рекомендоване цитування: Марченко О. С. Корпоративна безпека бізнесу: економічний зміст у контексті системного підходу. *Економічна теорія та право*. 2024. № 3 (56). С. 6–21. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2024-58-3-6>.

Suggested citation: Marchenko, O. S. (2024). Korporatyvna bezpeka biznesu: ekonomichnyi zmist u konteksti systemnoho pidkhodu [Corporate business security: Economic content in the context of a systems approach]. *Ekonomichna teoriia ta pravo – Economic Theory and Law*, 3(58), 6–21. <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2024-58-3-6> [in Ukrainian].